

انتشار ۴ کتاب صوتی جدید ویژه فصل تابستان

نسخه صوتی کتاب‌های «گونرناز»، «جان دادن در راه ایده‌ها»، «کارمن و چند داستان دیگر» و «مسکوی کوچک افغانستان» توسط مجموعه سماوا منتشر شد. با آغاز فصل تابستان و فراغت بیشتر نوجوانان و بزرگسالان برای انجام فعالیت‌های غیردرسی و کاری، سماوا با تولید نسخه صوتی دو کتاب، ویژه رده سنی نوجوانان و دو کتاب، ویژه بزرگسالان به استقبال تابستان رفت. اولین کتاب با نام گورناز، نوشته نیلوفر

امروز از آثار نگارگری ایرانی باقیمانده، نشان می‌دهد که تصویر غدیر بیش از اعیاد فطر و قربان در آثار هنری نمود پیدا کرده است.

این موضوع نشان می‌دهد که ولایت‌پذیری در میان ایرانیان از کجا نشأت می‌گیرد. همان‌گونه که اردشیر خورشیدیان، موبد زرتشتیان درباره پذیرش اسلام توسط ایرانیان می‌گوید: «مبنای پذیرش ایرانیان برای اسلام، عدالت حضرت علی (ع) بود و مردم ایران شیفته این امام بودند.» گواهی بر همین مدعا می‌تواند تصویرسازی حضرت علی در هنر ایران باشد که هنرمندان

سرتعظیم دربار ایلخانی به مقام ولایت

یکی از قدیمی‌ترین نگارگری‌هایی که واقعه غدیرخم را به تصویر کشیده را می‌توان در نسخ‌های از کتاب «الآثار الباقیه» نوشته محمد بن احمد ابوریحان بیرونی؛ دانشمند ایرانی و مسلمان سده چهارم و پنجم هجری پیدا کرد که به خواست اولجایتو، فرمانروای شیعه ایلخانی در این دوران کتابت شده است، اصلا حمایت جدی دربار از نگارگران از همین دوره وچ گرفت و کارگاه‌های هنری نگارگری و کتاب رسمیت یافت. آثار الباقیه که امروز در فرانسه نگهداری می‌شود، دربردارنده دو تصویر از روز مباحله و عید غدیر است. اصل این نقاشی در نسخه آثار الباقیه در ادینبورگ کتابت سال ۷۰۷ بوده که بعدها در نسخه‌های دیگر از جمله نسخه موجود در کتابخانه مدرسه

هنر ایرانی، آیینیه تمام‌نمای تفکر و فرهنگ ایرانی است و می‌توان اوج تجلی خاستگاه‌های تمدن ایران را در آثار هنری که توسط ایرانیان ترسیم‌شده، دید. از همین منظر غریب نیست که در آثار سده‌های مختلف هنر ایران بیشتر تصویری که از اعیاد مسلمان ثبت‌شده، مربوط به عید غدیر است. اگرچه بسیاری از آثار هنری ایران در طول تاریخ از بین رفته اما آنچه

فاطمه رستمی گروه فرهنگ و هنر

انتزاع نگری هنرمند در ترسیم غدیر

البته نسخه دیگری از آثار الباقیه در کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری وجود دارد که به نظر می‌رسد تاکنون ناشناخته مانده؛ در این نسخه نگاره حضرت محمد(ص) در عیایی سیاه‌رنگ و پیراهنی قهوه‌ای بازنمایی شده است. وی دست بر شانه مولای متقیان

گذاشته و رو به امت اسلام، به معرفی ولی امر پس از خود می‌پردازند. برخلاف نگاره آثار الباقیه موجود در فرانسه در این اثر، هاله نوری دور سر پیامبر دیده می‌شود. در پشت سر امام علی (ع) جوانی ایستاده و به پیامبر می‌نگرد. ظاهرا نگارگر قصد داشته حداقل در این نگاره که از اهمیت شیعی فراوانی برخوردار است، مقدسین را از سایرین متمایز کند. بنابراین شخصی که در پس سر حضرت علی (ع) ایستاده، با توجه به جوان بودنش، ممکن است حسین (ع) باشد. تفاوت این دو نگاره از آثار الباقیه با سایر تصاویر که از غدیر ترسیم شده این است که در آن از عناصر لازم برای فضاسازی واقعی بهره‌گیری نشده است. مثلا نشان دادن دشتی که در آن منبری از چهار شتران برپا شده باشد که یکی از عناصر اصلی و نشانه‌ای از غدیرخم در نگارگری است در این نگاره‌ها به چشم نمی‌خورد و نقاش از درختان و گیاهان مختصری در پس‌زمینه استفاده کرده است.

عالم به دور علی می‌گردد

یکی دیگر از نگارگری‌های ایرانی با مضمون غدیر، در کتاب تاریخی «احسن الکبار» تالیف ابن عربشاه ورامینی از علمای شیعه سال ۸۳۷ هجری به چشم می‌خورد. این نسخه با ۱۷مجلس نشانی از رویدادهای مهم زندگانی و معجزات پیامبر اکرم(ص) و

انمه اطهار(ع) همچون واقعه خفتن حضرت امام علی(ع) در بستر پیامبر(ص)، غدیر خم و جنگ جمل آراسته شده است. در نگاره غدیر خم در احسن الکبار تصویر حضرت محمد(ص) و حضرت علی (ع) پوشیده شده و رنگ‌های شفاف و روشن این نگاره فضایی دلنشین و پاک را تداعی می‌کند و به لحاظ مضمون در ردیف آثار قابل اعتنا و

معدود است. رعایت ملاحظات در این نگارگری و پوشاندن چهره معصومین ثابت می‌کند تصویرگر این واقعه هنرمندی شیعه بوده که با ظرافت و زیبایی خاصی این لحظه باشکوه را به تصویر کشیده است. تصویرگر این نگارگری، پیامبر اسلام(ص) و حضرت علی(ع) در مرکز تصویر بر بالای چهار شتران قرار داده و حضرت علی (ع) توسط پیامبر در آغوش گرفته شده است و نبی اکرم(ص)، دست مولار بلند کرده و صحابه و سایر مردم، پیر و جوان دایره‌وار در این تصویر گردو بزرگوار ایستاده‌اند و تسبیح به دست، گویی که مدح و ذکر علی(ع) را می‌گویند.

در جمع افراد تصویر شده در این نگاره، فقط کلاه پیامبر و حضرت علی به قرمز رنگ آمیزی شده و ویژگی کلاه قرنایش‌ها را حفظ کرده است. پیامبر(ص) با بالا بردن دست حضرت علی(ع) در این طراحی وی را در جایگاه بالایی حکایت داده که نشان از مقام بلندمرتبه ولایت است. سایر عناصر این نگارگری تخت و فضاسازی ساده‌ای دارد اما جاگذاری اجزای چرخش چشم مخاطب را به همراه دارد که موجب حظ بصری دوجندانی می‌شود.

نماهنگ

یک مهمانی ویژه

در آستانه فرا رسیدن رویداد «مهمونی «اکیلو متری غدیر» نماهنگی با صدای عبدالرضا هادی مداح و خواننده موسیقی آیینی پیش روی مخاطبان قرار گرفت. نماهنگ جدید هالی با نام «همیشه به شادی» با همخوانی گروه سرود ابن الرضا قرظون، به کارگردانی علی زمانی و تنظیم احسان جوادی در مرکز رسانه‌ای نهضت تهیه و منتشر شده است. هالی طی سال‌های اخیر علاوه بر حضور فعال در مجالس عزاداری حضرت سیدالشهدا و دیگر مراسم آیینی، در حوزه تولید آثار موسیقایی و تک‌آهنگ‌های مناسبتی آثار پرمخاطبی داشته است.

نیک‌بنیاد با صدای روزبین جشن‌سده صوتی شد. گورناز با نگاهی تربیتی درباره کره‌گورخری است که به‌تازگی همراه خانواده‌اش به شهر جدیدی مهاجرت کرده است. دومین کتاب با عنوان جان دادن در راه ایده‌ها، نوشته کاستیکا براداتان و ترجمه محمد معماریان به بررسی نظریات فلسفی راجع به موضوع مرگ می‌پردازد. پیمان قریب‌پناه خوانش نسخه صوتی این کتاب را بر عهده داشته است. کارمن و چند

ایرانی هم در حوزه تصویر و خط، توجه ویژه‌ای به اولین امام شیعیان داشته‌اند.

از آنجایی که این عید سعید فرمستی برای ترویج و اشاعه فرهنگ علوی بوده و هست، هنرمندان با ذوق و احساس مسئولیت نسبت به تشیع، اثرگذارترین و کارسازترین ابزارها یعنی هنر خود را به کار گرفته‌اند تا با تصویرسازی از این واقعه، موجب تبیین و نهادینه‌کردن فرهنگ غدیر و تفکر علوی در بین نسل‌ها شوند. خوشبختانه سابقه چنین رویکردی در تاریخ هنر ایرانی–اسلامی بلند است و انواع هنرها و بیش از همه نگارگری بستری

سپهسالار هم بازسازی شده است. این کتاب مطالبی را در باب موضوعات گوناگون

هم چون اعیاد و آداب و رسوم دین‌های یهودیت، مسیحیت، اسلام، تاریخ و فرهنگ ایران زمین و... را دربرمی‌گیرد. در نگارگری روز غدیر آثار الباقیه، حضرت رسول(ص) در جامه‌ای سفید و عیایی سیاه، ترسیم شده که دست چپ خود را بر شانه راست حضرت علی (ع) نهاده و او را به ولایت برگزیده است. همچنین ابری که برخی روایت می‌گویند همواره بر سر پیامبر سایه افکنده بود در این اثر به چشم می‌خورد. حضرت علی (ع) نیز با هاله‌ای در گرد سر و با احترام در برابر پیامبر ایستاده‌اند و تعدادی از صحابه نیز در نگاره مذکور دیده می‌شوند. نوع جامه پیامبر (ص)، شیوه پردازش ابر بالای سر آن حضرت و نحوه پردازش مناظر در این نگاره برگرفته از عناصر نقاشی

صفویان، می‌توانیم شاهد احیای هویت ملی و ارزش‌های باستانی و همچنین حاکمیت مذهب تشیع و پیوند با تصوف و سیاست در ایران باشیم. رابطه بین شیعه و فرهنگ ایرانی در این دوره بسیار قوی بود. در دوران صفوی، مذهب نقش مهمی در روند مطالعه فرهنگ و هنر داشت. یکی از نگارگری‌های باقیمانده از دوره صفویه، در کتاب مثنوی «آثارالمظفر» محفوظ مانده که با عنایت به مضامین شیعی، به ترسیم یکی از بزرگ‌ترین رویدادهای تاریخ تشیع یعنی واقعه غدیر پرداخته است. این کتاب که در مدح رسول اکرم(ص) کتابت شده، توسط نظام‌الدین استرآبادی به نظم درآمده و دارای موضوعات شیعی است. در نگاره «آثارالمظفر» با موضوع غدیرخم، شرح داستان در ایاتی به خط نستعلیق در بالا و پایین نگاره در قالب‌های مجزا نوشته شده است. در سمت چپ تصویر پیامبر(ص) و امام علی(ع) با هاله نورانی دور سر و چهره‌هایی پوشیده بر جهاز شتران که روی هم چیده شده،

صفای دل نگارگر و اثبات حقانیت ولایت

نمونه‌های دیگر از نگارگری با موضوع عید غدیر را می‌توان در کتاب «روضه‌الصفا» یا باغ پاکي و خلوص مشاهده کرد. دو نگاره موجود در این نسخه خطی موضوعات شیعی را مورد بررسی قرار داده که شامل رایتین انداختن بت از بلندترین نقطه کعبه و انتخاب حضرت علی (ع) به عنوان جانشین پیامبر در غدیر خم است. این نسخه خطی احتمالا در دوره شاه‌عباس تصویرسازی شده است. در این تصویر حضرت محمد(ص) و علی(ع) شبیه یکدیگر ترسیم و با ردهای غیرهم‌رنگ و پارچه‌های منقوش نشان داده شده‌اند. ضمن این‌که چهره‌های مبارک این دو معصوم، با رویند سفید پوشیده شده و اطراف سرشان هاله‌های نورانی قرار گرفته است. در این نگارگری از رنژمند پیامبر گرامی اسلام از منبری متشکل از زین شترها بالا رفته‌اند و در حال کمک‌کردن به حضرت علی(ع) هستند تا از منبر بالا بروند و در سمت راست وی

محمد(ص) و علی(ع) شبیه یکدیگر ترسیم و با ردهای غیرهم‌رنگ و پارچه‌های منقوش نشان داده شده‌اند. ضمن این‌که چهره‌های مبارک این دو معصوم، با رویند سفید پوشیده شده و اطراف سرشان هاله‌های نورانی قرار گرفته است. در این نگارگری از رنژمند پیامبر گرامی اسلام از منبری متشکل از زین شترها بالا رفته‌اند و در حال کمک‌کردن به حضرت علی(ع) هستند تا از منبر بالا بروند و در سمت راست وی

داستان دیگر از پروسپر مریمه کاری نیز با صدای منوچهر زنده‌دل صوتی شده است. مسکوی کوچک افغانستان هم توسط فضا سادات حسینی برای مخاطبان کتاب‌های صوتی تهیه شده است. این کتاب براساس زندگی نجیبه اصغری، مادر احمد شکیب احمدی از شهدای لشکر فاطمیون به نگارش درآمده است. علاقه‌مندان می‌توانند این چهار کتاب صوتی را از سکوها ی اینترنتی تهیه کنند.

برای تجدید بیعت هنرمندان با ولایت شده است. نگاره‌های به‌دست آمده با مضمون عید غدیر، پس از پایان دوران حکومت اموی و عباسی به اوج می‌رسد؛ زیرا این حکومت‌ها بیشترین تلاش خود را می‌کردند تا فرهنگ علوی را نابود کنند و برای رسیدن به این مقصود، دست به جنایات مختلفی هم زدند اما بن اندیشه علوی آنچهان در دل ایرانیان وجود داشت که این فرهنگ را همواره حقه کردند و در دوره ایلخانیان، شاهد آثار نگاره‌های مختلفی هستیم که بهترین نمونه‌های آن را از سده‌های مختلف تا روزگار معاصر مرور خواهیم کرد.

چینی است اما نزدیکی پیکره‌ها به کادر و توجه به ترکیب بندی قرینه در این تصویر

از خصوصیات ایرانی نگاره کتاب آثار الباقیه است. از طرفی عمودی بودن کادر این نگاره برخلاف اکثر نگاره‌های طولی دوره ایلخانی تغییر درخو ر توجه این اثر به شمار می‌رود. مصور کردن صحنه‌هایی از این‌ست، بیانگر تحولی عظیم در گرایش اسلام به ویژه مذهب شیعه و رواج آن در دربار ایلخانی است. آنچه در این تصویر حضرت علی (ع) را از سایرین متمایز می‌کند، تصویر کردن ایشان با قامتی بلندتر از دیگران است. درواقع هنرمند تلاش کرده امام اول شیعیان را نسبت به دیگران در موقعیت ویژه نشان دهد تا از این طریق افتخاری که پیامبر با انتصاب او برای جانشینی خود ارزانی داشته را بهتر نمایش دهد.

ایستاده‌اند. مبتنی بر روایت، شخصی که در سمت راست قرار دارد پیامبر(ص) است، چراکه دست امیرالمؤمنین(ع) را برای معرفی ایشان به افراد حاضر در چپ به‌مثابه جانشین خویش در دست گرفته و بالا برده است. اشخاصی که نگاره مذکور مشاهده می‌شوند، هر یک در حالات متفاوتی ترسیم شده‌اند و لباس‌های شان با نقوش مختلف گیاهی و حیوانی مزین شده است. دقت نگارگر در این تزئین البسه و نقوش به‌کاررفته در آن، ظرافت و لطافت تصویر را دوچندان کرده است. در این نگاره جماعت حاجیان در اطراف این دو بزرگوار حلقه زده و چشم به دهان پیامبر(ص) دوخته‌اند، دست بر شانه یکدیگر گذاشته‌اند، به‌طوری‌که مشاهده این تصویرسازی، مخاطب اثر را با احساس همدلی، اتحاد و پیوند امت اسلامی مواجه می‌کند. از سوی دیگر دو سرو بلند پشت سر مبارک پیغمبر ولی امر ترسیم شده که به نرخی به یکدیگر تکیه داده‌اند و می‌تواند رهروی علی(ع) از پیامبر(ص) و جانشینی برحق وی را یادآوری کند. برخی از چهره‌ها در این تصویر متعجب، بعضی دیگر آرام یا در حال گفت‌وگو هستند. در این نگارگری می‌بینیم که واقعه غدیر خم در دشتی اتفاق می‌افتد که دارای تپه‌های پست و کم‌ارتفاع و پوشیده از گیاهان و گل‌های ٹُک است. هنرمند این نگاره را در میان دو قسمت از متن که در بالا و پایین آن به‌صورت قرینه قرار گرفته‌اند، قرار داده است به‌این صورت در ترکیب‌بندی متن و تصویر زیبایی خاصی ایجاد کرده است.

بایستند، براساس متن موجود در تصویر و خود نگاره، تعدادی درخت با سایه‌هایی که ایجاد کرده‌اند، محیطی سایه‌دار را پیرامون این دو بزرگوار به‌وجود آورده‌اند. بقیه افراد در این تصویرسازی در مقابل پیامبر(ص) و حضرت علی(ع) به‌صورت ایستاده یا نشسته قرار گرفته‌اند. به نظر می‌رسد هنرمند نگارگر با صافی دل از طریق گنجاندن این تصویرسازی در روضه‌الصفاتلاش کرده تا حقانیت مولای علی(ع) و در نتیجه درستی اعتقادات شیعه را ثابت کند. از سوی دیگر شاه‌عباس صفوی به‌عنوان حامی این نسخه خطی، نقش مهمی در تحکیم این دو واقعه بزرگ تاریخ اسلام ایفا کرده و سعی در اثبات حقانیت مولای متقیان داشته است و در حقیقت وی به کمک هنر و حمایت از هنرمندانی که دل در گرو تشیع داشته‌اند، در زمینه تحکیم پایه‌های مذهب شیعه در اذهان و عقاید مردم رزمانه کوشیده است.

نگارخانه

برگزاری نمایشگاه کاریکاتور «رأی جمهور»

همزمان با نزدیکی به ایام بگزرای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در تاریخ هشتم تیرماه سال جاری، نمایشگاه گروهی کارتون با همین موضوع در گالری خانه کاریکاتور

ایران برپا شده است. در این نمایشگاه آثار کاریکورست‌های مطرحی از جمله حسین رحیم خانی، سیدمسعود شجاعی طباطبایی، عباس گودرزی، محمدعلی رجبی و جمعی دیگر از هنرمندان در معرض دید علاقه‌مندان قرار گرفته است.

نمایشگاه کاریکاتورهای «رأی جمهور» از روز شنبه دوم تیرماه سال جاری تا یکشنبه ۱۷ تیرماه همه‌روزه به غیر از ايام تعطیل، از ساعت ۱۷ تا ۹ و پنجشنبه‌ها ۱۳ تا ۹ پذیرای بازدیدکنندگان محترم است. خانه کاریکاتور ایران پیش از این هم متناسب با وقایع روز، با برگزاری نمایشگاه‌های هنری و دعوت از چهره‌های مطرح هنری، فعالیت‌های مشابهی داشته است؛ از جمله برگزاری کارتون‌های «طوفان الاقصی» که درواکش به جنایات رژیم صهیونیستی در غزه برگزار شد. علاقه‌مندان برای بازدید از این نمایشگاه می‌توانند به گالری خانه کاریکاتور ایران، مراجعه کنند.

آرادت نگارگران ایرانی به ح

آرادت نگارگران ایرانی به ح

آرادت نگارگران ایرانی به ح

